

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародної економіки
Кафедра експертизи товарів та послуг

Допущено до захисту
В. о. завідувача кафедри ЕТП

(підпис)
доц., к. т. н. Т.А. Кунділовська
« ____ » _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг»
на тему: **«Товарознавча характеристика асортименту, споживчих**
властивостей та експертиза парфумерних товарів»

Виконавець:

студентка 69 групи
факультету міжнародної економіки
Савкова Анастасія Миколаївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к. т. н., доцент кафедри ЕТП
Захарчук Валентина Григоріївна _____

/підпис/

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКСПЕРТИЗИ ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ.....	7
1.1. Оцінка стану виробництва та перспективи розвитку вітчизняного ринку парфумерних товарів.....	7
1.2. Аналіз чинників, що формують споживчі властивості парфумерних товарів.....	15
1.3. Характеристика споживчих властивостей парфумерних товарів.....	22
1.4. Вимоги нормативних документів до якості та безпеки парфумерних товарів	27
1.5. Вимоги до упакування, маркування, зберігання та транспортування парфумерних товарів.....	29
Висновки до Розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРТИЗА ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ.....	34
2.1. Об'єкти досліджень.....	34
2.2. Методи досліджень.....	42
2.3. Класифікація та характеристика асортименту парфумерних товарів....	48
2.4. Особливості проведення товарознавчої експертизи парфумерних товарів.....	52
2.5. Експертиза парфумерних товарів експертним методом	58
Висновки до Розділу 2.....	64
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ПРОВЕДЕННЯ ІНСПЕКЦІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ	67
3.1. Основні чинники ідентифікації та визначення фальсифікації парфумерних товарів.....	67
3.2. Дослідження особливостей і розробка регламенту проведення товарознавчих завдань, пов'язаних із захистом прав споживачів при продажу парфумерних товарів.....	71

3.3. Розробка методики проведення інспекційної перевірки парфумерних товарів (за матеріалами ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки»)	80
3.4. Розробка рекомендацій споживачам щодо захисту своїх прав при придбанні та використанні парфумерних товарів	99
Висновки до Розділу 3	102
ВИСНОВКИ	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	108
ДОДАТКИ	116

ВСТУП

Існує багато марок, брендів, різновидів товару на будь-який смак. Парфумерні товари на даний момент є перспективною групою товарів. На українському ринку представлена продукція великої кількості парфумерних фірм Франції, Німеччини, Англії, Швеції, США та інших. У великій різноманітності парфумерних товарів легко можна заплутатися, існує можливість натрапити на підробку або імітацію якісних або елітних парфумів.

Значення парфумерних товарів росте відповідно до підвищення культурного розвитку споживачів, які стають все більш вимогливими відповідно до розвитку ринкових відносин. Однак, питання якості парфумерних товарів є завжди актуальним, оскільки ці товари контактують зі шкірою людини і безпосередньо впливають на стан здоров'я людини.

У зв'язку з цим виникає потреба в проведенні ряду експертиз, необхідних для підтвердження якості імпортованих парфумерних товарів, зокрема туалетних вод як товарної позиції, що займає найбільшу частину цього ринку.

Саме тому тема дипломної роботи є на даний час досить **актуальною**.

Метою дипломної роботи є товарознавчий аналіз споживчих властивостей парфумерних товарів, розробка регламенту проведення товарознавчих завдань, пов'язаних із захистом прав споживачів та експертизою якості парфумерних товарів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- з'ясувати особливості формування асортименту парфумерних товарів на ринку України;
- визначити чинники, що формують споживчі властивості парфумерних товарів;
- визначити основні споживчі властивості парфумерних товарів для проведення товарознавчої експертизи якості;
- надати характеристику об'єктам дослідження та застосувати основні методи дослідження при проведенні експертизи якості;

- дослідити особливості проведення товарознавчої експертизи парфумерних товарів;
- провести експертизу парфумерних товарів із застосуванням експертного методу;
- визначити особливості ідентифікації та фальсифікації парфумерних товарів;
- розробити методику проведення інспекційної перевірки реалізації парфумерних товарів (за матеріалами ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки»);
- надати рекомендації споживачам щодо захисту своїх прав при придбанні та використанні парфумерних товарів.

Об’єктом дослідження є парфумерні товари, зокрема чоловіча лінія парфумерних вод при проведенні основного етапу експертизи якості.

Предметом дослідження є асортимент, споживчі властивості, експертиза та якість парфумерних товарів.

Для вирішення поставлених завдань в роботі були використані **методи** органолептичні, експертного оцінювання, методи аналізу та експериментальні методи.

Наукова новизна дипломної роботи полягає у розробленні методики проведення інспекційної перевірки реалізації парфумерних товарів на ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки» та розробленні рекомендацій споживачам щодо захисту своїх прав при придбанні та використанні парфумерних товарів.

Практична цінність дипломної роботи полягає у виявленні закономірностей формування асортименту парфумерних товарів на ринку та розробленні методики проведення інспекційної перевірки реалізації парфумерних товарів, яка може використовуватись ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки».

Теоретичною та методологічною основою дослідження є наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених в області

товарознавства, експертизи, тощо. В процесі дослідження використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличного, порівняння, групування, графічний), стандартні методи визначення показників якості парфумерних товарів, обробка матеріалів з використанням персональних ЕОМ.

Апробація результатів дослідження. За матеріалами дипломної роботи опублікована стаття у збірнику ОНЕУ – «Збірник наукових робіт за підсумками студентської наукової конференції МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ» – «Фальсифікація парфумерних товарів» № 7, том 1, стор.216.

Структура роботи: Магістерську роботу викладено на 119 сторінках, що складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатку, а також 7 рисунків та 11 таблиць.

ВИСНОВКИ

В результаті виконаної магістерської роботи можна зробити наступні висновки.

1. За результатами дослідження ринку парфумерних товарів встановлено, що український ринок парфумерних товарів вважається другим у світі після Китаю за обсягом реалізації фальсифікованої продукції; експерти вважають, що цей показник сягає 60% внутрішнього ринку зазначених товарів. Придбання такої продукції пов'язане з певним, а не рідко і значним, ризиком для життя та здоров'я споживачів.

За даними представників вітчизняних мереж, ринкова частка спеціалізованих торгових точок зросла до 20 – 30 %. Звичайно, попереду в Україні – Київ, де ця частка сягає 70 % (близько 40 – 50 % припадає на спеціалізовані магазини та 20 % – на спецвідділи у супермаркетах). У регіонах на базарах реалізується поки що понад 80 % парфумерії, однак і там ця частка невпинно зменшується. Левова частка парфумерної продукції реалізується через дрогери, що представлені на вітчизняному ринку досить широко – «Watson», «Космо», «Єва», «Brocard», «L'Escale» тощо. Найбільшим гравцем на ринку парфумерних товарів в Україні, за даними експертів Euromonitor і Planet, є міжнародна мережа Watsons (212 магазинів формату дрогері у 64 містах в усіх регіонах України).

Отже, загалом український ринок парфумерних товарів є одним з найбільш містких і перспективних серед інших непродовольчих товарів. На сучасному етапі для вітчизняних виробників головні завдання складаються з покращення якості і розширення асортименту продукції, підвищення її конкурентоспроможності, а також більш активного її просування на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. Встановлено, що у номенклатуру споживчих властивостей парфумерних товарів входять функціональні властивості, властивості надійності, ергономічні, естетичні, екологічні властивості та властивості

безпеки. При цьому, слід зазначити, що вимоги до якості парфумерних товарів поділяють на дві групи: вимоги до їх складу та вимоги до зовнішнього вигляду.

3. Об'єктом дослідження є чоловіча лінія парфумерних товарів, що реалізується в південному регіоні, зокрема в місті Одесі. Для дослідження якості, безпеки та проведення товарознавчої експертизи були відібрані зразки чоловічої парфумерії серед продукції, яка користується найбільшим попитом, а саме парфумерні води: 1) Bvlgari Aqva Pour Homme, 2) Givenchy Blue Label, 3) Versace Man Eau Fraiche, 4) Angel Schlesser Homme, 5) Giorgio Armani Acqua di Gio pour homme, 6) Bleu de Chanel, 7) Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense, 8) Hugo Boss Bottled Unlimited.

Запропоновано для дослідження показників якості при проведенні експертизи якості парфумерних товарів використовувати такі методи дослідження: органолептичні, експертні та експериментальні.

4. За результатами аналізу пакування парфумерних товарів встановлено, що усі представлені зразки відповідають вимогам ДСТУ 5010:2008.

За результатами маркування обраних зразків встановлено, що найчастіше на упаковках парфумерних виробів вказаний не повний склад парфумерних виробів, лише в маркуванні трьох зразків (Versace Man Eau Fraiche, Bleu de Chanel, Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense) вказана повна адреса виробника. В деяких зразках, а саме Versace Man Eau Fraiche та Angel Schlesser Homme, не вказана попереджувальна інформація.

За результатами аналізу органолептичних показників об'єктів дослідження встановлено, що усі зразки відповідають вимогам ДСТУ 5009:2008 «Вироби парфумерно – косметичні. Правила приймання, відбирання проб, методи органолептичних випробувань» та ДСТУ 4710:2006 «Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови».

5. За результатами аналізу фізико – хімічних показників об'єктів дослідження встановлено, що за показником стійкості запаху усі зразки відповідають усім вимогам ДСТУ 5009:2008 та ДСТУ 4710:2006, крім зразка

№3 (парфумерна вода Versace Man Eau Fraiche), який є нижчим за встановлену норму.

За результатами аналізу показника об'ємна частка етилового спирту при температурі 20°C, % об. Встановлено, що відповідають вимогам ДСТУ 4710:2006 зразки 1, 2, 5, 7 і 8 (парфумерні води Bvlgari Aqva Pour Homme, Givenchy Blue Label, Giorgio Armani Acqua di Gio pour homme, Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense, Hugo Boss Bottled Unlimited). Зразки 3, 4 і 6 (парфумерні води Versace Man Eau Fraiche, Angel Schlesser Homme, Bleu de Chanel) не відповідають даному показнику, є нижчими за встановлену кількість.

За результатами аналізу показника сума масових часток запашних речовин встановлено, що відповідають вимогам ДСТУ 4710:2006 зразки 1, 2, 5, 6, 7 і 8 (парфумерні води Bvlgari Aqva Pour Homme, Givenchy Blue Label, Giorgio Armani Acqua di Gio pour homme, Bleu de Chanel, Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense, Hugo Boss Bottled Unlimited). Значення показника сума масових часток запашних речовин для зразків 3 та 4 (парфумерні води Versace Man Eau Fraiche, Angel Schlesser Homme) є нижчим за встановлену норму і не відповідає стандарту.

6. За результатами оцінки якості парфумерних товарів експертним методом, для якого виділили п'ять зразків парфумерної води (Y_1 - Angel Schlesser Homme; Y_2 - Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense; Y_3 - Bvlgari Aqva Pour Homme; Y_4 - Bleu de Chanel; Y_5 - Versace Man Eau Fraiche) з розрахунку сумарного зваженого їх ранжування виявлено, що найбільш якісною є парфумерна вода Yves Saint Laurent La Nuit De L'Homme L'Intense, а друге місце займає парфумерна вода Bvlgari Aqva Pour Homme.

7. Досліджено, що парфумерія традиційно належить до тої групи товарів, де є найбільший відсоток товарів невідомого походження та підробок. Тому у випадках коли якість та походження товару знаходиться під сумнівом, потрібно здійснити ідентифікацію парфумерних товарів, при якій встановлюють відповідність найменування виробу, масової частки композиції

в парфумерній рідині, інформації, зазначеній на маркуванні і в супровідному документі. Негативний результат при ідентифікації парфумерних товарів свідчить про їх фальсифікацію.

8. Розроблена Методика проведення інспекційної перевірки реалізації парфумерних товарів, яка може використовуватись експертними організаціями, зокрема, Відділом ринкового контролю у місті Одесі. Методика проведення перевірки враховує нововведенні нормативні документи на парфумерні товари, які відповідають директивам ЄС. Необхідність розробки такої Методики полягає в тому, що немає конкретної методики проведення інспекційної перевірки суб'єктів господарювання, які реалізують парфумерні товари.

9. У результаті проведених досліджень та аналізу споживчих властивостей парфумерних товарів, розробили рекомендації щодо захисту прав споживачів при їх придбанні, основними з яких є дотримання таких правил: вимагати у продавця пред'явити сертифікат відповідності (якості); перевірити наявність знака відповідності; уважно оглядати парфумерний товар; детально розпитувати продавця про його якість; перевіряти правильність маркування; вимагати у продавця чек у випадку його невідачі; з'ясувати гарантійний термін парфумерного виробу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови: ДСТУ 4710:2006. – [Чинний від 2008–07–01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. –14 с.
2. Вироби парфумерно-косметичні. Правила приймання, відбирання проб, методи органолептичних випробувань: ДСТУ 5009:2008. – [Чинний від 2009–01–01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 8 с.
3. Продукція парфумерно-косметична. Терміни та визначення: ДСТУ 2472:2006 – [Чинний від 2006–04–24]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. –11 с.
4. Система розробляння і поставлення продукції на виробництво. Продукція парфумерно-косметична. Основні положення: ДСТУ 4821-2007 – [Чинний від 2009–01–01.]. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 15 с.
5. Рідини парфумерно–косметичні. Методи визначення об’ємної частки етилового спирту: ДСТУ 5008:2008 – [Чинний від 2009–01–01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 8 с.
6. Продукція парфумерно–косметична. Пакування, маркування, транспортування і зберігання: ДСТУ 5010:2008 – [Чинний від 2009–01–01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 11 с.
7. Изделия парфюмерно – косметические. Газохромато-графический метод определения этилового спирта: ГОСТ 29188.6–91 – Москва: Комитет стандартизации и метрологии, 1991. – 7 с.
8. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 – [Чинний від 2001-01-01.]. – К.: Держспоживстандарт України, 2000. – 24 с.
9. Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення: ДСТУ 3021-95 – [Чинний від 1996-01-01.]. – К.: Держспоживстандарт України, 1995. – 74 с.

10. Якість продукції. Оцінювання якості. Терміни та визначення: ДСТУ 2925-94 – [Чинний від 1996-01-01.]. – К.: Держспоживстандарт України, 1995. – 34 с.
11. Системи управління якістю. Основні положення та словник: ДСТУ ISO 9000-2001 – [Чинний від 2001-01-01.]. – К.: Держспоживстандарт України, 2001. – 26 с.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991. – № 30.
13. Багрянцева Е.П. Идентификация и фальсификация парфюмерных товаров / Е.П. Багрянцева // Научный весник БТЭУПК, 2015. – с.54-58.
14. Барна М. Ю. Види фальсифікації парфумерної продукції / М. Ю. Барна // Науковий вісн. НЛТУ України: зб. наук.–техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.12. – С. 133–137.
15. Батутіна А.П. Экспертиза товаров: навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / А.П. Батутіна, І.В. Ємченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 320 с.
16. Байцар Р.І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку косметичної галузі / Р.І Байцар, Ю.М. Кордіяка // Вісник ЛПНУ. – 2015. – №5. – с.44-49
17. Бичківський Р., Гунькало А. СУЯ: оцінювання ефективності функціонування // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2005. – №4. – с.42–46.
18. Васильева И.И. Парфюмерно-косметические товары: курс лекций по спецкурсу «Товароведение парфюмерно-косметич. товаров для студ. днев. и заоч. отд-ний спец. 7.050301 «Товароведение и коммерч. деятельность» и 7.050303 «Товароведение и экспертиза в таможен. Деле»» / И.И. Васильева; ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, каф. тамож. дела и экспертизы непрод. товаров. – Донецк, 2006. – 148 с.

19. Вилкова С.А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров / Вилкова С.А.: учебник для вузов. – М.: «Деловая литература», 2000 г.
20. Войткевич С.А. Эфирные масла для парфюмерии и ароматерапии / Войткевич С.А. – М., «Пищевая промышленность».
21. Волошко Н.И. Парфюмерно-косметические товары: ассортимент, сертификация, особенности торговли: уч. пособие / Н.И. Волошко, Н.А. Черноморец. – Белгород, БКАПК, 1995 г.
22. Вотченікова О. В. Оцінка рівня якості парфумерних товарів / О. В. Вотченікова // Товарознавство та інновації: зб. наук. праць. – Донецьк: Вид-во ДонНУЕТ, 2009. – Вип. 1. – С. 120–131.
23. Вотченікова О.В. Оцінка рівня якості парфумерних товарів / О.В. Вотченікова // Товарознавство та інновації: зб. наук. праць / голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк: Вид-во ДонНУ-ЕТ. – 2010. – Вип.2. – С.50–59.
24. Гаврих Ю.Р. Ідентифікація парфумерних товарів / Ю.Р. Гаврих // Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – с. 51-54.
25. Гриценко С.І. Підвищення конкурентоспроможності підприємств та їх товарів на ринку парфумерної та косметичної продукції / С.І. Гриценко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – №4. – с.80-83.
26. Гунькало А. Оцінювання результативності та ефективності системи управління якістю // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2007. - №3. – с. 40-43.
27. Дечковська Т.О. Ідентифікація парфумерних товарів / Т.О. Дечковська // Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – с. 81-82.
28. Експертиза товарів особистого призначення: Опорний конспект лекцій із дисципліни «Експертиза товарів особистого призначення» для

студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 7.03051002, 8.03051002 «Товарознавство та експертиза в митній справі» / укладачі Головка М.П., Пенкіна Н.М., Колесник В.В. – Х.: ХДУХТ, 2015. – 152 с.

29. Емельянова И. Пакування парфумерії / И. Емельянова // Тара та упаковка. – 2005. – №4. – С. 40–43.

30. Енпольский Л.А., Куракова Г.С. Товароведение парфюмерно-косметических товаров», учебник для вузов. – СПб.: Издательство «Деловая литература», 2001 г.

31. Зенкін М., Бичкова К., Шипукова Н., Ахмед М.А. Гаванмех. Рівень якості продукції та методи його визначення // Стандартизація, сертифікація, якість. – 1999. – №3. – с. 56–59.

32. Інфраструктура товарного ринку: непродовольчі товари: підручник / О.О. Шубін [та ін.]. – К.: Знання, 2009. – 702 с.

33. Казначеева М. Упаковка для парфюмерії: / М. Казначеева // Тара та упаковка. – 2005. – №4. – С. 44-45.

34. Каспаров Г.Н. Основы производства парфюмерии и косметики – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1988. – 287 с.

35. Каспаров Г.Н. Основы производства парфюмерии и косметики / Каспаров Г.Н., - М. 1988 г.

36. Коломієць Т.М. Експертиза товарів: підручн.: у 2 ч./ Т.М. Коломієць, Н.В. Притульська, О.Л. Романенко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – ч. 1. – 370 с. – (сер. «Товарознавство»).

37. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: оп. консп. Лекції [для студ. вищ. навч. закл.]. / Т.М. Коломієць. КДТЕУ, 2000. – 120 с.

38. Кривова А.Ю., Паронян В.Х. Технологія виробництва парфюмерно-косметичних продуктів. – М: ДеЛи принт – 2009. – 668 с.

39. Легочева Н.В. Особенности потребительских свойств парфюмерно-косметических товаров / Легочева Н.В.: учеб. пособие – М.: Издательство «Слово», 2003.

40. Луців Н.В. Проблеми та основні тенденції розвитку вітчизняного ринку парфумерних виробів / Н.В. Луців // Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст]: зб. наук. ст. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Львів. інст.-т економіки і туризму; [редкол.: І.О. Бочан та ін.]. – Львів: ЛІЕТ, 2013. – № 8. – С. 174-182.

41. Луців Н.В. Товарознавчі аспекти дослідження ринку парфумерних виробів в Україні / Н.В. Луців // Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст]: зб. наук. ст. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Львів. інст.-т економіки і туризму; [редкол.: І.О. Бочан та ін.]. – Львів: НЛТУ, 2013. – № 23.4. – С. 254-261.

42. Мельниченко Т.А. «Товароведение парфюмерно-косметических товаров», Ростов-на-Дону, 2002 г.

43. Методика проведення товарознавчої експертизи торгово-промислових палат в Україні – К: ТПП України, 2005 – 48 с.

44. Неверов А.Н., Чалых Т.И., Пехташева Е.Л. и др. Товароведение и организация торговли непродовольственными товарами: Учебник для нач. проф. образования. – 3-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2012. – 464 с.

45. Ніколаєва М.А. Теоретичні основи товарознавства: посібник для вузів / М.А. Ніколаєва – М: Норма, 2007. – 448 с.

46. Парфюмерия. Косметика // Химия Украины. – 2007. – № 6 (180). – С.62.

47. Парфумерно-косметичні товари: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. Б. Анненкова, Я. А. Попова, В. І. Бідаш: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 244 с.

48. Пешук Л.В. Технологія парфумерно-косметичних продуктів / Л.В. Пашук, Л.І. Бавіка, І.М. Демідов. – К.: Центр навч. літ-ри, 2007. – 376с.

49. Писаренко Т.П. Особливості застосування органолептичних і фізико-хімічних методів досліджень для експертизи автентичності парфумерних

товарів / Т. П. Писаренко, А. О. Реміга // Товарознавство та інновації: зб. наук. праць. – Донецьк: Вид-во ДонНУЕТ, 2010. – Вип. 2. – С. 296–304.

50. Попова О.С. Тенденції розвитку сучасного ринку парфумерних товарів / О.С. Попова, К.В. Тишлек, В.І. Рибаченко, І. Новак // Актуальні питання сучасного товарознавства: матер. Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Донецьк, 12-13 квітня 2012р. – Донецьк: Вид-во ДонНУ-ЕТ, 2012. – С.74-76.

51. Промисловість України в 2007-2010 роках. Статистичний зб. / за ред. Л.М. Овденко. – К.: Вид-во Держ. Служби стат. України, 2011. – 307с.

52. Пучкова Т.В, Коральник С.И. Толковый словарь по косметике и парфюмерии. Т.1. – М., 1998 г- с. 12.

53. Райкова Е. Ю. Теорія товарознавства: учбовий посібник для студ. закладів серед. проф. освіти / Е.Ю. Райкова, Ю.В. Додонкин – М.: Издательский центр Академия, 2003. – 240 с.

54. Сердобинская Т.А. Дизайни упаковок для парфумерних товарів/ Т.А. Сердобинска // Тара та упаковка. – 2005. – № 4. – С. 116.

55. Сорокіна А.В. Дослідження якості косметичних засобів / А.В. Сорокіна // Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – с. 251-252.

56. Статистичний щорічник України за 2011рік /за ред. О. Осауленко. – К.: ТОВ "Ав-Трейд", 2012. – 558с.

57. Товарознавство непродовольчих товарів: посібник для спеціалізованих учбових закладів / А.П. Ходикін, А.А. Ляшко, Н.І. Волошко, А.П. Снитко. – М.: Видавництво – торговая корпорация «Дашков», 2006. – 540 с.

58. Товарознавство та організація торгівлі непродовольчими товарами: учбовий посібник для студ. закладів серед. проф. освіти / під ред. А.Н. Неверова, Т.И. Чалих. – М.: ПрофОбрИздат, 2001. – 464 с.

59. Фридман Р.А. Парфюмерия и косметика – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Пищевая промышленность, 1975. – 199 с.

60. Хілько А.В. Особливості ідентифікації парфумерної продукції / А.В. Хілько // Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – с. 268-270.

61. Цапійчук Ю.В. Товарознавчі складові ринку парфумерних товарів в Україні / Ю.В. Цапійчук // Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – с. 280-282.

62. Чечеткіна Н.М. Товарна експертиза: учбовий посібник / Н.М. Чечеткіна, Т.І. Путілінена, 2009. – 206 с.

63. Шубін О.О. Ринок непродовольчих товарів України: реалії та перспективи: монографія: в 3 т. / кол. авт.: О.О. Шубін, О.М. Азарян [та ін.]; за наук. ред. О.О. Шубіна; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – Донецьк: [ДонНУЕТ], 2010. – Т. 1. – 576 с.

64. Шубіна О.О. Інфраструктура товарного ринку: непродовольчі товари / О.О. Шубіна: підручник. – К.: Знання, 2009, – 381 с.

65. Шулов Л.М. Душистые вещества и полупродукты парфюмерно–косметических производств / Л.А. Хейфиц. – М., «Агрохимиздат», 1990.

66. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров: учеб. для вузов / Л.А. Яковлева, Г.С. Кутакова. – Спб.: Лань, 2001. – 256 с.: ил.

67. Асортиментна ідентифікація, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pidruchniki.com/tovarovnavstvo/identifikatsiya_tovariv.

68. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2016 р. // Статистичний бюллетень Державного комітету статистики України. – К.: Вид-во «Лібра», 2012. С.45, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

69. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – жовтень 2017 р. // Статистичний бюллетень Державного комітету статистики України. – К.: Вид-во «Лібра», 2013. – С.69, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

70. Номенклатура споживчих властивостей, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.grandars.ua/college/tovarovedenie/nomenklatura-potrebitelskih-svoystv.html>

71. Регламент (ЄС) №1223/2009, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.icqc.eu/userfiles/File/Regulation%20EC%201223-2009.doc.

72. Скворцова А. Символіка на парфумерних флаконах / А. Скворцова // Альманах. – 2005 – №2, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.simvolika.org>.

73. Сумарний обсяг імпорту та експорту окремих підгруп товарів за кодами УКТЗЕД, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arc.customs.gov.ua/dmsu/control/cstat/f11a/showstat>.

74. Товарно-партійна ідентифікація, Науковий керівник: О.Ю. Холодова канд. техн. наук, доц., [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://colref.ru>

75. Український ринок парфумерно-косметичної продукції // Асоціація «Парфумерія та косметика України, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apcu.ua/rinkovidoslidzhennya-ta-statistichni-dani/parfumerno-kosmetichnij-rinok-ukraini.htm>

76. Реєстр методик проведення судових експертиз Міністерства Юстиції України, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rmpse.minjust.gov.ua/page/16>

77. Крюк Т. А. Ідентифікація парфумерних рідинних виробів, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tr.knteu.kiev.ua/files/2013/16/18>.